

DOI: 10.26565/2310-9513-2025-21-07
УДК 339.9

РОЗВИТОК ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КРАЇНАМИ АФРИКИ В КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙ АФРИКАНСЬКОГО ВЕКТОРУ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ

Кочерга Михайло Олександрович

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин та логістики

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022

e-mail: m.o.kocherga@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9832-6251>

Розглянуто сучасний стан та перспективи розвитку торговельно-економічного співробітництва між Україною та країнами Африки крізь призму змін у підходах української дипломатії до вибудовування зовнішніх зносин із державами Африканського континенту, зумовлених реалізацією положень новітньої стратегії зовнішньої політики України, що ухвалена на початку 2020-х рр. Предметом дослідження статті є торговельно-економічне співробітництво між Україною та країнами Африканського континенту в контексті трансформації африканського вектору української зовнішньої політики, з акцентом на розвиток економічної дипломатії як інструменту реалізації національних інтересів. Мета полягає у дослідженні сучасного стану і динаміки торговельно-економічних відносин між Україною та африканськими державами, виявленні ключових напрямів, тенденцій та викликів у процесі активізації зовнішньої політики України на Африканському континенті. Завданнями роботи є визначення змін у зовнішньополітичних пріоритетах України щодо Африки та оцінка дипломатичної активізації України в Африканському регіоні в 2021-2024 роках; аналіз географічної та товарної структури зовнішньоторговельного співробітництва України, зокрема українського експорту, з африканськими країнами; окреслення основних напрямів та інструментів економічної дипломатії України в африканському напрямі; розгляд викликів та можливостей для подальшого поглиблення торговельно-економічного співробітництва між Україною та країнами Африки. У ході дослідження отримано наступні результати: розглянуто зміни у зовнішньополітичних пріоритетах України щодо Африки та активізацію України в розрізі дипломатичної присутності на Африканському континенті; проаналізовано показники зовнішньоторговельного співробітництва України з країнами Африки; визначено основні напрями та інструменти економічної дипломатії України в розбудові відносин із Африканським регіоном; розглянуто виклики та можливості для подальшого поглиблення торговельно-економічних зв'язків між Україною та країнами Африки. Висновки: отримані результати дали можливість предметно розглянути торговельно-економічні зв'язки між Україною та Африканським регіоном в контексті трансформації зовнішньополітичних пріоритетів України стосовно континенту та активізації економіко-дипломатичної активності за африканським напрямом.

Ключові слова: міжнародні економічні відносини, економічна дипломатія, Україна, Африка, торговельно-економічне співробітництво.

Як цитувати: Кочерга М.О. Розвиток торговельно-економічного співробітництва між Україною та країнами Африки в контексті трансформацій африканського вектору дипломатії України. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2025. № 21. С. 64–73. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2025-21-07>
In cites: Kocherha M. (2025). Development of trade and economic cooperation between Ukraine and African countries in the context of transformations of the african vector of ukrainian diplomacy. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series International Relations. Economics. Country Studies. Tourism*, (21), 64–73. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2025-21-07> (in Ukrainian)

Постановка проблеми: В останні роки Україна, в умовах глобальних трансформацій і викликів, зумовлених повномасштабним вторгненням РФ у 2022 році, приділяє дедалі більшу увагу посиленню дипломатичної присутності та просуванню власних національних інтересів у низці регіонів світу, які донедавна з тих або інших причин залишалися поза фокусом української зовнішньої політики, використовуючи, зокрема, інструменти економічної дипломатії як складової зовнішньополітичної діяльності держав, спрямованої на досягнення найбільш сприятливих умов для розширення їхніх торговельних та інвестиційних потоків, активізацію присутності в міжнародних економічних організаціях задля, зокрема, ефективного розв'язання суперечок у міжнародній торгівлі та загалом захисту національних інтересів і забезпечення національної економічної безпеки. Одним із таких пріоритетних напрямів є країни Африканського континенту – регіон, що важливий у сенсі розширення ринків збуту української продукції та зміцнення політичної підтримки України з боку африканських держав на міжнародній арені.

Очевидним є важливе значення континенту з населенням у 1,3-1,5 млрд осіб та серйозними перспективами стійкого економічного зростання, що склалися протягом останніх десятиліть. Крім того, раніше дипломатична діяльність України була зосереджена переважно на політичних та торговельно-економічних контактах із країнами Північної Африки, тоді як станом на зараз сформувалися передумови для перезавантаження відносин із країнами усього континенту, на підтвердження чого слугує Стратегія розвитку відносин з державами Африки, затверджена у січні 2022 року та реалізація якої забезпечується МЗС України.

Збільшення обсягів українського експорту товарів та послуг, а також здійснення спільних українсько-африканських проєктів у сфері торговельно-економічного співробітництва, з огляду на вищевказані обставини, потребуватимуть активного сприяння з боку державних структур України, що відповідальні за втілення зовнішньополітичної та зовнішньоекономічної стратегії – зокрема як центрального апарату МЗС, так і закордонних дипломатичних представництв, що є важливою темою для дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Для дослідження такої тематики, як торговельно-економічне співробітництво між Україною та країнами Африки в контексті переосмислення підходів до реалізації зовнішньої політики України щодо Африканського континенту, використано статистичні дані та аналітичні матеріали, розміщені на офіційних веб-ресурсах органів державної влади України (МЗС, зокрема дипломатичних представництв у країнах Африки, Державної служби статис-

тики, Державної митної служби), а також матеріали ресурсу Trade Map.

Мета, завдання дослідження: Метою полягає в аналізі поточного стану та динаміки торговельно-економічних відносин між Україною та державами Африки, а також виявлення основних напрямів, тенденцій і викликів, що супроводжують процес активізації зовнішньої політики України на Африканському континенті. Основні завдання роботи включають: визначення трансформації зовнішньополітичних пріоритетів України щодо Африки та оцінку рівня дипломатичної активності у регіоні протягом 2021–2024 років; дослідження географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі України з африканськими країнами, з акцентом на експортну складову; окреслення ключових напрямів і засобів економічної дипломатії України в африканському векторі; аналіз наявних викликів і перспектив для подальшого розвитку торговельно-економічного співробітництва між Україною та країнами Африканського континенту.

Виклад основного матеріалу та результати дослідження: У межах дослідження, зокрема задля аналізу рівня дипломатичної присутності України в Африці та географічної структури зовнішньоторговельних зв'язків України із цим регіоном, використовуватиметься варіант регіоналізації Африканського континенту, визначений Організацією Об'єднаних Націй (ООН), відповідно до якого держави Африки розподілені поміж п'ятьма географічними субрегіонами (табл. 1):

У 2021-2022 роках українська дипломатія активізувала співпрацю з африканськими країнами, що призвело до істотного розширення двосторонніх відносин. У січні 2022 року вперше з моменту проголошення незалежності було затверджено Стратегію розвитку відносин України з державами Африки, підготовлену та затверджену Міністерством закордонних справ України.

Важливим кроком у зміцненні взаємодії стало призначення у липні 2022 року Спеціального представника України з питань Близького Сходу та Африки. Внаслідок цього суттєво зросла кількість змістовних двосторонніх і багатосторонніх форматів взаємодії. Зокрема, у період з лютого 2022 по лютий 2024 року Президент України провів понад 30 зустрічей з лідерами африканських держав і представниками panaфриканських організацій.

Українське керівництво ухвалило стратегічне рішення посилити свою дипломатичну присутність на Африканському континенті. У грудні 2022 року було оголошено про відкриття 10 нових посольств України в країнах Африки: так, станом на травень 2025 року на Африканському континенті було відкрито 8 нових постійних дипломатичних представництв України – у Ботсвані, Гані, ДР Конго, Кот-

д'Івуарі, Мавританії, Мозамбіку, Руанді і Танзанії (рис. 1):

У 2022-2023 роках, у межах ініціативи «Стратегія нових горизонтів», Міністр закордонних справ України здійснив чотири великі дипломатичні турне країнами Африки, відвідавши 12 держав у різних регіонах континенту. До переліку візитів увійшли: Сенегал, Кот-д'Івуар, Гана, Кенія, Марокко, Ефіопія, Мозамбік, Руанда, Нігерія, Екваторіальна Гвінея, Ліберія та Південно-Африканська Республіка (ПАР). Для більшості з цих країн це були перші в історії офіційні візити очільника українського МЗС [2, 6].

Усі ці дії свідчать про глибоку переорієнтацію зовнішньої політики України на зміцнення партнерства з Африкою та відкриття нових можливостей у політичній і торговельно-економічній площинах, особливо коли йдеться відносини із субрегіонами континенту, як-от Західна, Центральна, Східна та Південна Африка, у яких Україна дипломатично впродовж 30 років була представлена на низькому рівні, а зовнішньоторговельні зв'язки із якими були слабкорозвинуті.

Розвиток торговельно-економічних зв'язків між Україною та Африканським регіоном упродовж останніх 15 років, а саме впродовж 2010-2024 рр., загалом можна охарактеризувати як мінливий (рис. 2).

Як бачимо з рис. 1, з 2010 до 2012 року спостерігається стрімке зростання обсягів експорту українських товарів та послуг до Африки, що досягли піку у 2012 році (приблизно 5,5 млрд дол. США). У 2014–

2016 роках експорт зменшився до майже 4,0 млрд дол. США, з незначними коливаннями. Другий пік українського експорту до країн Африки припадає на 2021 рік (приблизно 5,7 млрд дол. США). Після початку повномасштабної війни у 2022 році сталося різке падіння обсягів експорту до рівня приблизно 2,0 млрд дол. США. Водночас за результатами торговельно-економічної співпраці між Україною та країнами Африканського континенту у 2024 році зафіксовано відновлення українського експорту до позначки майже 3,0 млрд дол. США.

Коли ж йдеться про імпорту Україною товарів та послуг з країн Африки, то варто зауважити, що впродовж досліджуваного періоду динаміка імпорту є порівняно стабільною і обсяги імпортованих товарів та послуг суттєво поступаються обсягам товарів і послуг, що Україна експортувала до Африки: загалом обсяги імпорту коливаються в межах 0,7–1,2 млрд дол. США, із помітним зростанням у 2021 і 2024 роках та найнижчими обсягами у 2022 році (приблизно 0,6 млрд дол. США).

Що цікаво, Україна традиційно має позитивне сальдо в торгівлі з Африкою завдяки переважанню експорту. Крім того, очевидно, що повномасштабна війна, що розпочалася у 2022 році, серйозно вдарила по зовнішньоекономічних зв'язках України, зокрема зв'язках із африканськими країнами, про що свідчить драматичне скорочення обсягу експорту українських товарів та послуг до регіону в 2022 році (якщо порівняти з результатами 2021 року),

Таблиця 1

Класифікація країн Африканського континенту за субрегіональною ознакою

Table 1

Classification of countries of the African continent by subregional basis

Субрегіони Африки				
Північна Африка	Східна Африка	Центральна Африка	Південна Африка	Західна Африка
– Алжир / Algeria – Єгипет / Egypt – Лівія / Libya – Марокко / Morocco – Судан / Sudan – Туніс / Tunisia – Західна Сахара / Western Sahara	– Бурунді / Burundi – Коморські острови / Comoros – Джибуті / Djibouti – Еритрея / Eritrea – Ефіопія / Ethiopia – Кенія / Kenya – Мадагаскар / Madagascar – Малаві / Malawi – Маврикій / Mauritius – Майотта / Mayotte – Мозамбік / Mozambique – Руанда / Rwanda – Сейшельські острови / Seychelles – Сомалі / Somalia – Південний Судан / South Sudan – Уганда / Uganda – Танзанія / Tanzania – Замбія / Zambia – Зімбабве / Zimbabwe	– Ангола / Angola – Камерун / Cameroon – ЦАР / Central African Republic – Чад / Chad – Республіка Конго / Republic of the Congo – ДР Конго / Democratic Republic of the Congo – Екваторіальна Гвінея / Equatorial Guinea – Габон / Gabon – Сан-Томе і Принсіпі / São Tomé and Príncipe	– Ботсвана / Botswana – Есватіні / Eswatini – Лесото / Lesotho – Намібія / Namibia – ПАР / South Africa	– Бенін / Benin – Буркіна-Фасо / Burkina Faso – Кабо-Верде / Cape Verde – Кот-д'Івуар / Côte d'Ivoire – Гамбія / The Gambia – Гана / Ghana – Гвінея / Guinea – Гвінея-Бісау / Guinea-Bissau – Ліберія / Liberia – Малі / Mali – Мавританія / Mauritania – Нігер / Niger – Нігерія / Nigeria – Сенегал / Senegal – Сьєрра-Леоне / Sierra Leone – Того / Togo

Складено автором за джерелом: [14]
Compiled by the author based on the source: [14]

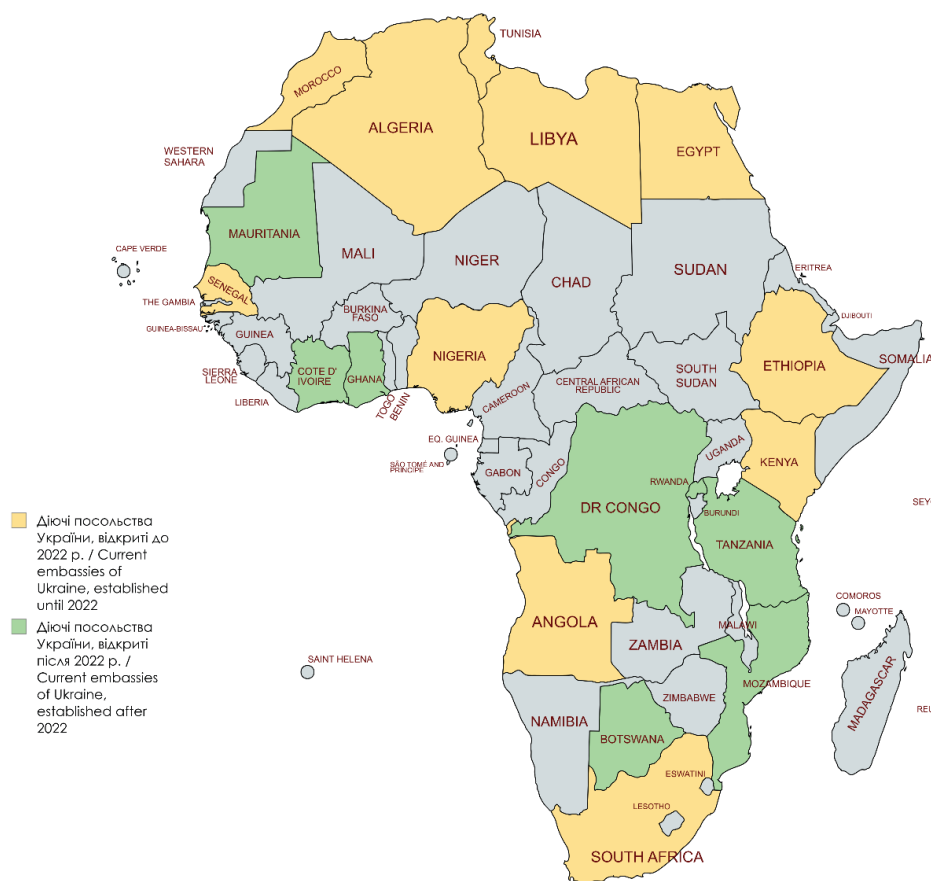

Рис. 1. Постійні дипломатичні представництва України на Африканському континенті станом на 2025 р.

Розроблено автором за матеріалами: [1, 5, 7-13]

Fig. 1. Permanent diplomatic missions of Ukraine on the African continent as of 2025.

Developed by the author based on materials: [1, 5, 7-13]

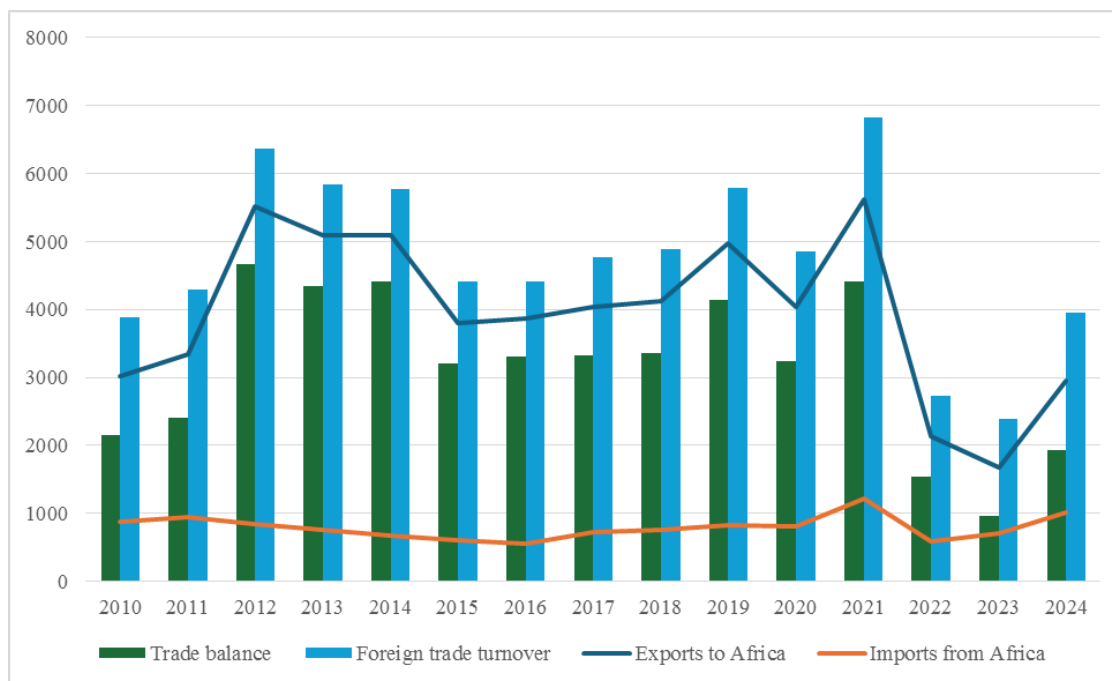

Рис. 2. Динаміка торговельно-економічного співробітництва між Україною та країнами Африки впродовж 2010-2024 рр. (у млн дол. США)

Розроблено автором за матеріалами: [3-4, 15]

Fig. 2. Dynamics of trade and economic cooperation between Ukraine and African countries during 2010-2024 (in million US dollars)

Developed by the author based on materials: [3-4, 15]

однак уже в 2024 році виникла тенденція до відновлення та поживлення торговельних потоків між Україною та Африкою (водночас обсяги торгівлі з країнами Африки у 2024 році ще не відновилися у порівнянні з результатами 2021 року).

На рис. 3 та 4 зображено розподіл українського експорту до африканських країн у 2013 та 2024 роках відповідно. Таке співставлення дає змогу виявити як сталість, так і зміни у зовнішньоекономічних пріоритетах України в африканському регіоні.

За результатами 2013 року, основні обсяги українського експорту припали на такі країни-партнери,

як Єгипет (абсолютний лідер серед африканських імпортерів української продукції із 53%), Нігерія (7%), Туніс (6%), Марокко (6%), Лівія (5%), Ефіопія, ПАР, Кенія (по 3% на кожну), Алжир та Сенегал (по 2%).

Станом на 2024 рік, Єгипет як країна-імпортер зберігає домінуючі позиції (56%), тоді як на Туніс і Алжир припало по 11% обсягів експорту української продукції до Африки (значне зростання порівняно з 2013), Лівія – 9% (помітне зростання) та Марокко – 5%.

Очевидно, що протягом останніх більш ніж десяти років у розрізі географічної структури екс-

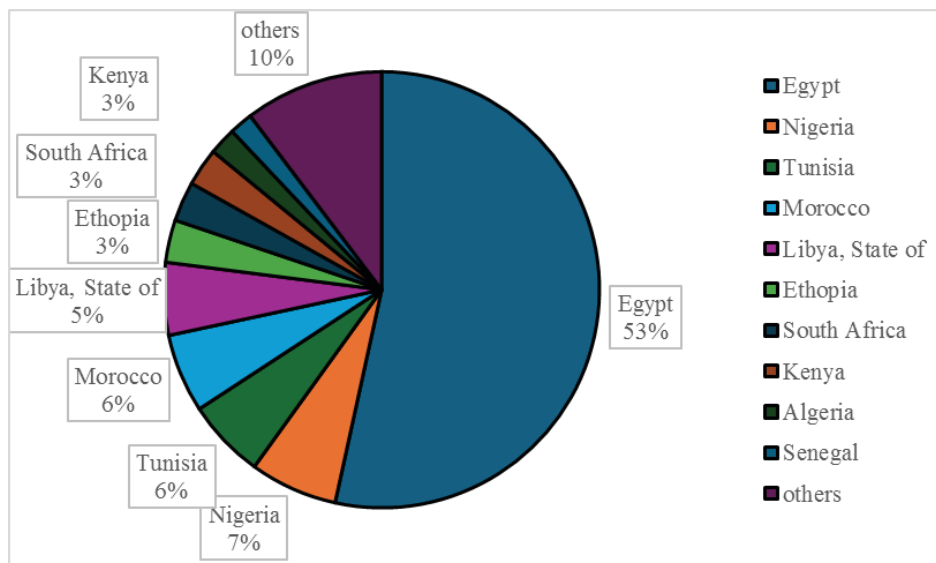

Рис. 3. Географічна структура експорту України до країн Африки станом на 2013 р.

Розроблено автором за матеріалами: [3-4, 15]

Fig. 3. Geographical structure of Ukrainian exports to African countries as of 2013.

Developed by the author based on materials: [3-4, 15]

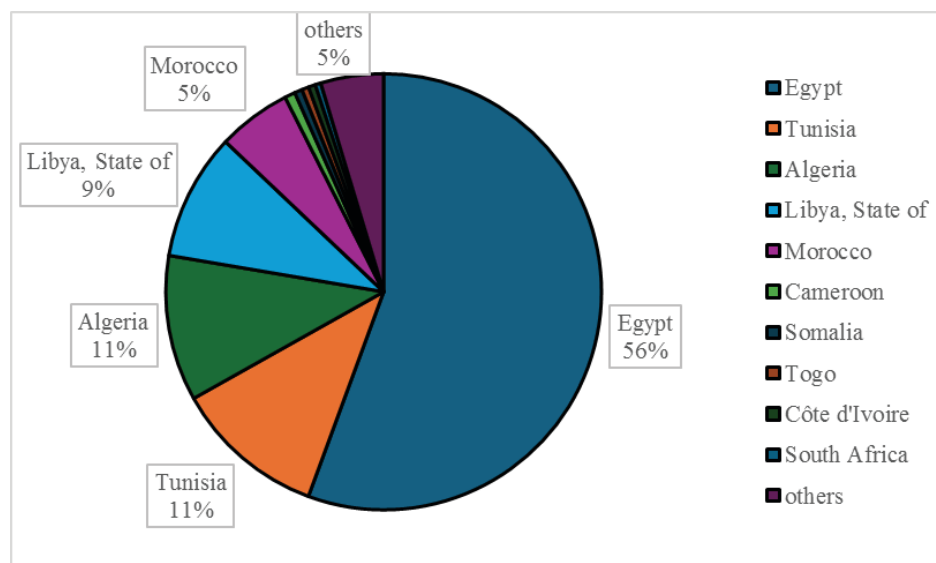

Рис. 4. Географічна структура експорту України до країн Африки станом на 2024 р.

Розроблено автором за матеріалами: [3-4, 15]

Fig. 4. Geographical structure of Ukraine's exports to African countries as of 2024.

Developed by the author based on materials: [3-4, 15]

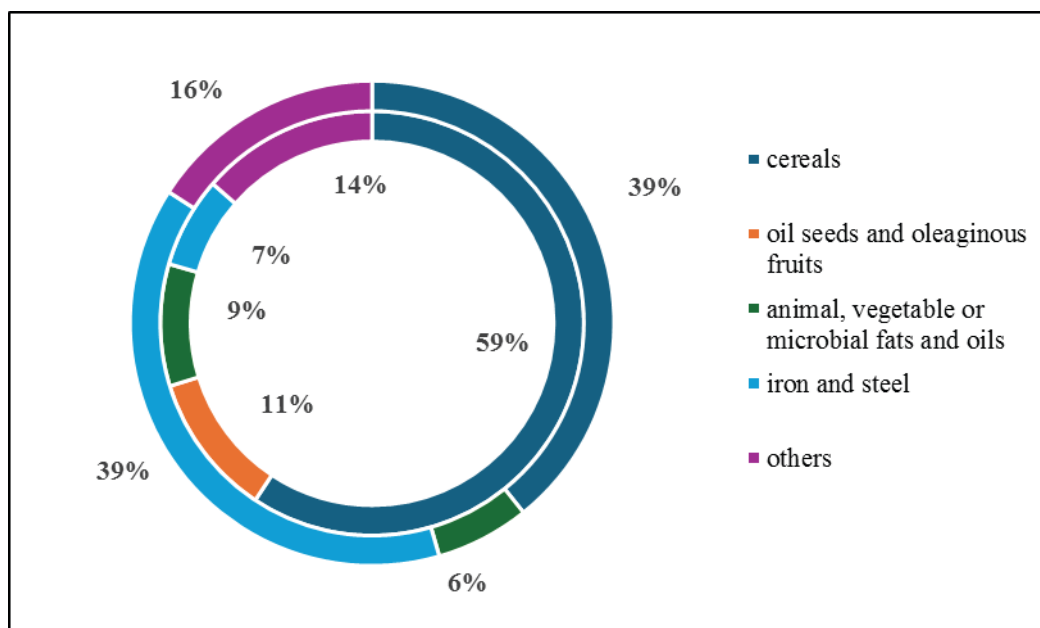

Рис. 5. Товарна структура експорту України до країн Африки у 2015 р. (зовнішнє кільце) та 2024 р. (внутрішнє кільце)

Розроблено автором за матеріалами: [3-4, 15]

Fig. 5. Commodity structure of Ukraine's exports to African countries in 2015 (outer ring) and 2024 (inner ring)

Developed by the author based on materials: [3-4, 15]

порту України до Африки зберігається домінування Єгипту: понад половина всього українського експорту до Африки стабільно спрямовується до Єгипту, що свідчить про його ключову роль у зовнішньоекономічній стратегії України.

Загалом спостерігається зростання частки країн субрегіону Північної Африки: щонайменше 92% обсягів експорту України до Африканського континенту в 2024 році припали саме на цей регіон. Натомість, частки Західної та Центральної Африки зазнали зменшення: так, питомі ваги країн на кшталт Нігерії, Сенегалу, Кенії в географічній структурі експорту України до Африки зменшилися або зовсім зникли зі списку основних торговельних партнерів у 2024 році. Водночас певною мірою зросла роль таких країн-партнерів, як-от Камерун, Того, Кот-д'Івуар, хоча їхня частка залишається незначною.

Щодо товарної структури експорту України до африканських країн, то в 2024 році він став ще більш аграрно-орієнтованим, ніж 10 років тому (рис. 5).

Як бачимо з рис. 5, упродовж 2015-2024 рр. суттєво зросла частка аграрного експорту. Так, зернові культури стали основною статтею українського експорту до Африки (59%) у 2024 році (у 2015 році на цю статтю припадає 39% обсягів експорту). Крім того, Україна посилила позиції як глобальний постачальник продовольства в умовах світових викликів, як-от пандемія, збройні конфлікти, кліматичні кризи, тощо.

Водночас падіння обсягів експорту чорних металів з 39% до 7% є найбільш драматичним: серед причин, що зумовили це, варто зазначити воєнні

дії на території України, руйнування металургійної виробничої інфраструктури, ускладнення логістичних шляхів для експорту продукції.

Збільшення частки жирів та олій в українському експорті до континенту (з 6% у 2015 році до 9% у 2024 році) є позитивним сигналом для переходу від сировинного до переробного експорту. Що важливо, за останні десять років «насіння й плоди олійних рослин» увійшли до першої трійки експортних статей, діставши питому вагу 11% у 2024 році.

Незважаючи на негативний вплив повномасштабної війни, український експорт до Африки у 2024 році демонструє ознаки відновлення. Торговельні потоки орієнтовані переважно на країни Північної Африки, серед яких провідне місце стабільно займає Єгипет, тож проблема високої концентрації українського експорту навколо обмеженого кола країн континенту зумовлює потребу в активізації економічної дипломатії у відносинах з не менш економічно привабливими африканськими державами, що належать до т.зв. Субсахарської Африки.

Тож, у контексті необхідності диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків та просування товарів і послуг на зовнішні ринки в Африці, Україна має активізувати африканський напрям економічної дипломатії, що передбачає застосування дипломатичних засобів для сприяння національним економічним інтересам, особливо в експортоорієнтованих секторах.

Як бачимо, упродовж останніх кількох років Україна вже досягла відчутного прогресу в розрізі своєї інституційної експансії та дипломатичної

присутності на нових стратегічно важливих ринках в Африці, збільшивши кількість власних постійних діючих дипломатичних представництв від 10 до 18 (що важливо, розширення відбулося саме на теренах Субсахарської Африки, де представленість України була вкрай недостатньою та гальмувала розвиток, зокрема, торговельно-економічних зв'язків із державами цієї частини континенту).

Розвиток політичного діалогу і міждержавної взаємодії задля підтримки економічних ініціатив, очевидно, має ґрунтуватися на таких засобах:

- двосторонні візити вищого та високого рівня;
- участь вищого керівництва України, зокрема очільників зовнішньополітичних та економічних відомств, у міжнародних самітах, як-от саміт «Україна – Африка»;
- призначення спеціального представника України з питань Африки при МЗС України та його активна робота з розбудови контактів із зовнішньополітичними та економічними відомствами, бізнес-колами держав Африки (станом на травень 2025 р. відповідні обов'язки виконує пан Максим Субх);
- започаткування українсько-африканських консультацій щодо економічної співпраці.

Просування українського експорту в Африці також потребує активного залучення постійних і тимчасових інституцій, як-от: торговельно-економічні місії та бізнес-форуми за участю українських та африканських компаній; МЗС України (включно з закордонними представництвами), Ради експортерів та інвесторів при МЗС, торгово-промислових палат, Експортно-кредитного агентства України (як інструменту страхування експортних ризиків та стимулювання експорту. Зокрема, українські посольства Африці мають надавати оперативну допомогу у налагодженні комерційних контактів та проведенні B2B зустрічей між українськими та африканськими компаніями, аналізі ринків та комерційного середовища країн регіону задля подальшого інформування українського бізнесу щодо можливостей для експорту.

Одним із найважливіших інструментів м'якої сили африканського треку української дипломатії стала ініціатива «Grain from Ukraine», що поєднує елементи гуманітарної та економічної дипломатії. Забезпечуючи безоплатні або частково субсидовані постачання зернових до країн Африки, які потерпають від продовольчої нестабільності, Україна посилює свій імідж надійного постачальника продовольства та підвищує рівень зацікавленості в африканському бізнесу до комерційних закупівель у майбутньому. Так, у межах цієї гуманітарної програми впродовж грудня 2022 – березня 2023 років Урядом України було відправлено шість суден із 170 тис. тонн пшениці до таких країн, як Сомалі, Кенія, Ефіопія та Ємен.

Новітній етап реалізації української економічної дипломатії не є можливим без використання цифрових засобів просування бренду України. Так, задля ефективного та оперативного інформування африканської аудиторії про експортний потенціал України, зокрема через африканські ЗМІ, посольства мають активно використовувати різноманітні цифрові майданчики, як-от веб-сторінки та соціальні мережі, а також цифровізовані промоційні матеріали та каталоги українських експортерів.

Як бачимо, одним із ключових і перспективних напрямів розвитку економічного співробітництва між Україною та державами Африканського континенту виступає аграрна сфера, насамперед експорт сільськогосподарської продукції. Цей вектор, вочевидь, поєднує реалізацію завдань із просування агропромислового потенціалу України та сприяє вирішенню проблем продовольчої безпеки в африканських країнах. Водночас, окрім аграрного сектору, існує низка інших галузей, що мають потенціал для взаємовигідної економічної співпраці між Україною та країнами Африканського континенту:

– металургія: Україна вже має досвід постачання металургійної продукції до північноафриканських країн, що наразі є провідними торговельними партнерами України в регіоні. Цей напрям може бути масштабований на інші держави Африки.

– машинобудування та виробництво обладнання: перспективним у цьому розрізі є експорт сільськогосподарської техніки, обладнання для харчової промисловості, будівельної техніки.

– фармацевтична промисловість: українські фармацевтичні підприємства мають можливості для виходу на африканські ринки з пропозиціями якісної та доступної продукції.

– енергетика: беручи до уваги наявність значних енергетичних ресурсів в Африці (нафти, природного газу), а також потенціал у сфері відновлюваних джерел енергії, Україна може пропонувати відповідні технології, а також свій досвід у сфері видобутку, транспортування та переробки енергоресурсів, включно з альтернативною енергетикою.

– інформаційні технології та цифровізація: у контексті цифрової трансформації, що активно відбувається в африканських країнах, український ІТ-сектор спроможний запропонувати інноваційні рішення у сферах електронного врядування, кібербезпеки, цифрової освіти та автоматизації бізнес-процесів.

Висновки та перспективи: У результаті проведеного дослідження встановлено, що трансформація африканського вектору дипломатії України у 2021–2024 роках стала ключовим чинником активізації торговельно-економічного співробітництва з країнами Африканського континенту. Вперше за час незалежності було прийнято цілісну Стратегію розвитку відносин

з африканськими державами, а практичні кроки у формі відкриття нових посольств, створення посади спеціального представника з питань Африки та здійснення масштабних дипломатичних турне сприяли зміцненню політичного діалогу та формуванню нових економічних зв'язків.

Незважаючи на негативний вплив повномасштабної війни, український експорт до Африки у 2024 році демонструє ознаки відновлення. Торговельні потоки орієнтовані переважно на країни Північної Африки, серед яких провідне місце стабільно займає Єгипет, тож проблема високої концентрації українського експорту навколо обмеженого кола країн континенту зумовлює потребу в

активізації економічної дипломатії у відносинах з не менш економічно привабливими африканськими державами, що належать до решти субрегіонів континенту, або Субсахарської Африки.

Значне зростання частки аграрної продукції в структурі експорту свідчить про посилення продовольчої спеціалізації України на африканських ринках. Окрім агросектору, існує значний потенціал для розширення співпраці в галузях металургії, машинобудування, фармацевтики, енергетики, ІТ і цифровізації. Ці напрями можуть стати новими точками зростання для українського експорту та створити передумови для формування довгострокових економічних альянсів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрій Сибіга провів зустріч з міністром закордонних справ Танзанії Махмудом Табітом Комбо. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/andrij-sibiga-proviv-zustrich-z-ministrom-zakordonnih-sprav-tanzaniyi-mahmudom-tabitom-kombo>
2. Відновлення відносин: Україна відкриває нові посольства в Африці. *RFI*. URL: <https://www.clipr.cc/78JXb>
3. Державна митна служба України. URL: <https://customs.gov.ua/>
4. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Дипломатичні установи. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/diplomaticzni-ustanovi/inozemni-diplomaticzni-ustanovi-v-ukrayini>
6. Комунікаційна стратегія Україна – держави Африки. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/strategiya-afrika-1.pdf>
7. Максим Субх взяв участь у церемонії офіційного започаткування діяльності Посольства України в ДРК. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijno-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-drk>
8. Максим Субх взяв участь у церемонії офіційного започаткування діяльності Посольства України в Мавританії. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijno-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-mavritaniyi>
9. Максим Субх взяв участь у церемонії офіційного започаткування діяльності Посольства України в Республіці Ботсвана. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijno-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-respublici-botsvana>
10. Максим Субх взяв участь у церемонії офіційного започаткування діяльності Посольства України в Республіці Кот-д'Івуар. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijno-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-respublici-kot-divuar>
11. Максим Субх взяв участь у церемонії офіційного започаткування діяльності Посольства України в Республіці Мозамбик. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijno-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-respublici-mozambik>
12. Максим Субх взяв участь у церемонії офіційного започаткування діяльності Посольства України в Республіці Руанда. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijno-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-respublici-ruanda>
13. У Гані розпочало роботу посольство України. *Міністерство закордонних справ України*. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-u-gani-rozpochalo-robotu-posolstvo-ukrayini>
14. Standard Country or Area Codes for Statistical Use. *United Nations*. URL: <https://unstats.un.org/unsd/methodology/m49/#ftn13>
15. Trade Map. URL: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

Науковий керівник: доктор з державного управління, кандидат економічних наук, професор Резніков В.В.

Стаття надійшла до редакції: 16.03.2025

Статтю рекомендовано до друку: 17.04.2025

Mykhailo Kocherha, Postgraduate student of the Department of International Economic Relations and Logistics, V.N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: m.o.kocherga@karazin.ua, ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9832-6251>

DEVELOPMENT OF TRADE AND ECONOMIC COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND AFRICAN COUNTRIES IN THE CONTEXT OF TRANSFORMATIONS OF THE AFRICAN VECTOR OF UKRAINIAN DIPLOMACY

The current state and prospects for the development of trade and economic cooperation between Ukraine and African countries are considered in the prism of changes in the approaches of Ukrainian diplomacy to building foreign relations with the countries of the African continent, due to the implementation of the provisions of the new foreign policy strategy of Ukraine, adopted in the early 2020s. The subject of the article is trade and economic cooperation between Ukraine and the countries of the African continent in the context of the transformation of the African vector of Ukrainian foreign policy, with an emphasis on the development of economic diplomacy as a tool for implementing national interests. The aim is to study the current state and dynamics of trade and economic relations between Ukraine and African countries, to identify key directions, trends and challenges in the process of intensifying the Ukrainian foreign policy on the African continent. The objectives of the work are to identify changes in Ukraine's foreign policy priorities towards Africa and assess increased Ukraine's diplomacy in the African region in 2021-2024; to analyze the geographical and product structure of Ukraine's foreign trade cooperation, in particular Ukrainian exports, with African countries; to outline the main directions and instruments of Ukraine's economic diplomacy towards Africa; to consider challenges and opportunities for further deepening trade and economic cooperation between Ukraine and African countries. The following results were obtained in the course of the study: changes in Ukraine's foreign policy priorities towards Africa and the increased diplomatic presence of Ukraine on the African continent; indicators of Ukraine's foreign trade cooperation with African countries analyzed; the main directions and instruments of Ukraine's economic diplomacy in building relations with the African region identified; challenges and opportunities for further deepening trade and economic ties between Ukraine and African countries considered. Conclusions: the results obtained made it possible to objectively consider trade and economic relations between Ukraine and the African region in the context of the transformation of Ukraine's foreign policy priorities in relation to the continent and the intensification of economic and diplomatic activity in the African direction.

Keywords: international economic relations, economic diplomacy, Ukraine, Africa, trade and economic cooperation.

REFERENCES

1. Andrii Sybiha proviv zustrich z ministrom zakordonnykh sprav Tanzanii Makhmudom Tabitom Kombo. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/news/andrij-sibiga-proviv-zustrich-z-ministrom-zakordonni-h-sprav-tanzaniyi-mahmudom-tabitom-kombo> (in Ukrainian)
2. Vidnovlennia vidnosyn: Ukraina vidkryvaie novi posolstva v Afrytsi. *RFI*. Available at: <https://www.clipr.cc/78JXb> (in Ukrainian)
3. State Customs Service of Ukraine. Available at: <https://customs.gov.ua/> (in Ukrainian)
4. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian)
5. Diplomatychni ustanovy. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/diplomaticchni-ustanovi/inozemni-diplomaticchni-ustanovi-v-ukrayini> (in Ukrainian)
6. Komunikaitsiina stratehiia Ukraina – derzhavy Afryky. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/strategiya-afrika-1.pdf> (in Ukrainian)
7. Maksym Subkh vziav uchast u tseremonii ofitsiinoho zapochatkuvannia diialnosti Posolstva Ukrainy v DRK. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijnogo-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-drk> (in Ukrainian)
8. Maksym Subkh vziav uchast u tseremonii ofitsiinoho zapochatkuvannia diialnosti Posolstva Ukrainy v Mavrytanii. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijnogo-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-mavritaniyi> (in Ukrainian)
9. Maksym Subkh vziav uchast u tseremonii ofitsiinoho zapochatkuvannia diialnosti Posolstva Ukrainy v Respublitsi Botsvana. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijnogo-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-respublici-botsvana> (in Ukrainian)
10. Maksym Subkh vziav uchast u tseremonii ofitsiinoho zapochatkuvannia diialnosti Posolstva Ukrainy v Respublitsi Kot-d'Ivuar. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijnogo-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-respublici-kot-divuar> (in Ukrainian)

11. Maksym Subkh vziav uchast u tseremonii ofitsiinoho zapochatkuvannia diialnosti Posolstva Ukrainy v Respublitsi Mozambik. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijnogo-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-respublici-mozambik> (in Ukrainian)
12. Maksym Subkh vziav uchast u tseremonii ofitsiinoho zapochatkuvannia diialnosti Posolstva Ukrainy v Respublitsi Ruanda. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/news/maksim-subh-vzyav-uchast-u-ceremoniyi-oficijnogo-zapochatkuvannya-diyalnosti-posolstva-ukrayini-v-respublici-ruanda> (in Ukrainian)
13. U Hani rozpochalo robotu posolstvo Ukrainy. *Ministerstvo zakordonnykh sprav Ukrainy*. Available at: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-kuleba-u-gani-rozpochalo-robotu-posolstvo-ukrayini> (in Ukrainian)
14. Standard Country or Area Codes for Statistical Use. *United Nations*. Available at: <https://unstats.un.org/unsd/methodology/m49/#ftn13>
15. Trade Map. Available at: <https://www.trademap.org/Index.aspx>

Academic supervisor: Doctor of Public Administration, Candidate of Economic Sciences, Professor V.V. Reznikov.

The article was received by the editors 16.03.2025

The article is recommended for printing 17.04.2025